

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

بسمه تعالی
معاونت آموزش
دفتر طرح و برنامه های درسی

استاندارد آموزش شغل

عنوان آموزش شغل
سجاده باف

گروه شغلی
صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شغل

۷۳۱۸-۷۵-۰۰۹-۱

تاریخ تدوین استاندارد : ۹۳/۶/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزش شغل : ۱-۰۹-۰۰۷۵-۷۳۱۸

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع دستی (بافت)
-فاطمه عرفانی
-صدیقه رضاخواه

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل :
- اداره کل فنی و حرفه ای استان خوزستان

فرآیند اصلاح و بازنگری :
-دفتر طرح و برنامه های درسی
-کمیته تخصصی صنایع دستی (بافت)

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ، پلاک

۹۷

تلفن ۹ - ۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci @ yahoo.com

شایستگی ■ تهیه کنندگان استاندارد آموزش شغل

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	رجبعلی فروزان زاده	ابتدایی	---	سجاده باف	۴۰	تلفن ثابت : ۶۲۲۶۳۶۸ آدرس : شوستر- رجایی شرقی- کوچه شهید مرتضی زمانی پ ۱۳۸
۲	رضا درود	لیسانس	مدیریت	کارشناس	۱۸	تلفن ثابت : ۲۲۱۷۵۴۴ تلفن همراه : ۰۹۱۶۱۱۲۶۴۶۶ آدرس : اهواز- میدان آزادگان خ شهید عابدی روبروی هتل فجر- معاونت صنایع دستی ایمیل: Miraskhz_handicrafts@yahoo.com
۳	عاطفه توکلیان	لیسانس	فرش	کارشناس	۷	تلفن ثابت : ۲۲۱۷۵۴۴ تلفن همراه : ۰۹۱۶۶۰۸۲۵۸۰ آدرس : اهواز- میدان آزادگان خ شهید عابدی روبروی هتل فجر- معاونت صنایع دستی ایمیل: Miraskhz_handicrafts@yahoo.com
4	پروانه ترکی نژاد	لیسانس	علوم تربیتی	کارشناس پژوهش	۱۵	تلفن ثابت : ۰۶۱۱-۲۲۹۰۱۲۹ تلفن همراه : ۰۹۱۶۶۱۱۷۸۵۰ آدرس : اهواز- سپیدار- بلوار فنی و حرفه ای - اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خوزستان- واحد پژوهش و برنامه ریزی ایمیل: pajooohesh@khztvto.com
5	زینب پرچمی	لیسانس	ادبیات فارسی	مسئول پژوهش	۱۵	تلفن ثابت : ۰۶۱۱-۲۲۹۰۱۲۹ تلفن همراه : ۰۹۱۶۳۰۰۹۵۲۹ آدرس : اهواز- سپیدار- بلوار فنی و حرفه ای - اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خوزستان- واحد پژوهش و برنامه ریزی ایمیل: pajooohesh@khztvto.com

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود .

استاندارد آموزش :

نقشه ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل .

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود .

شرح شغل :

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل ، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی ، مسئولیت ها ، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

کارورزی :

کارورزی صرفاً در مشاغلی است که بعد از آموزش نظری یا همگام با آن آموزش عملی به صورت محدود یا با ماکت صورت می گیرد و ضرورت دارد که در آن مشاغل خاص محیط واقعی برای مدتی تعریف شده تجربه شود. (مانند آموزش یک شایستگی که فرد در محل آموزش به صورت تئوریک یا با استفاده از عکس می آموزد و ضرورت دارد مدتی در یک مکان واقعی آموزش عملی ببیند و شامل بسیاری از مشاغل نمی گردد.)

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مربیان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرش :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام استاندارد آموزش شغل
سجاده باف
شرح استاندارد آموزش شغل:
سجاده بافی یکی از مشاغل مربوط به صنایع دستی است که شایستگی هایی از قبیل آماده سازی مواد اولیه، چله کشی سجاده، راه اندازی سجاده بافی، بافت سجاده و پرداخت و تکمیل نهایی کار را در می گیرد و با مشاغل دامداری، رنگرزی و ریسندگی در ارتباط است.
ویژگی های کارآموز ورودی :
حداقل میزان تحصیلات : پایان دوره راهنمایی حداقل توانایی جسمی : سلامت کامل جسمانی و روانی مهارت های پیش نیاز این استاندارد : ندارد
: طول دوره آموزش
طول دوره آموزش : ۱۲۵ ساعت - زمان آموزش نظری : ۳۰ ساعت - زمان آموزش عملی : ۹۵ ساعت - کارورزی : - ساعت - زمان پروژه : - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)
- کتبی : ۲۵٪ - عملی : ۶۵٪ - اخلاق حرفه ای : ۱۰٪
: صلاحیت های حرفه ای مربیان
- لیسانس صنایع دستی یا فرش یا نساجی با یک سال سابقه کار مرتبط - فوق دیپلم صنایع دستی یا فرش یا نساجی با ۲ سال سابقه کار مرتبط - دیپلم متوسطه با پنج سال سابقه کار مرتبط

* تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

سجاده بافی مهارتی است که با استفاده از پشم و پنبه و توسط دستگاه ۲ وردی یا ۴ وردی نساجی سنتی، بافته‌ای شبیه گلیم و در ابعاد ۹۰×۷۰ سانتی متر و گاهی تا طول ۳ متر تولید می‌کند.

* اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

(Traditional Weaving sajjade)

* مهم‌ترین استانداردها و رشته‌های مرتبط با این استاندارد :

رنگرزی عمومی

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

الف: جزو مشاغل عادی و کم آسیب	☐	طبق سند و مرجع .....
ب: جزو مشاغل نسبتاً سخت	☐	طبق سند و مرجع .....
ج: جزو مشاغل سخت و زیان‌آور	☐	طبق سند و مرجع .....
د: نیاز به استعلام از وزارت کار	☒	

استاندارد آموزش شغل

– شایستگی‌ها

ردیف	عناوین
۱	آماده سازی مواد اولیه
۲	چله کشی سجاده
۳	راه اندازی دستگاه سجاده بافی
۴	بافت سجاده
۵	پرداخت و تکمیل نهایی کار

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			
	جمع	عملی	نظری	
	۲۰	۱۴	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			عنوان : -آماده سازی مواد اولیه
-الیاف مصرفی(نخ پنبه ای - پشمی) پشم شماره ۵ ، دو لا) -دستگاه ماسوره پیچ -ماسوره -ماکو			۲	دانش : -انواع الیاف چله مصرفی از نظر جنس(پنبه،پشم) و خواص آن - الیاف پود مصرفی (پشم) و خواص آن -اجزای تشکیل دهنده دستگاه نخ ریزی -نحوه استفاده از دستگاه نخ ریزی (تاباندن - ریسیدن - ماسوره پیچی)
			۲	
			۲	
			۲	
			۲	
		۳		مهارت : - انتخاب الیاف مرغوب و مناسب (از نظر ضخامت) - قرار دادن نخ پود بر روی دستگاه ماسوره پیچ -پیچاندن الیاف دور ماسوره با استفاده از دستگاه ماسوره پیچ جهت چله کشی و بافت -نصب ماسوره پر شده در ماکو
		۴		
		۴		
		۳		
				نگرش : -معرفی رشته سجاده بافی و منقه بومی آن
			ایمنی و بهداشت : -استفاده از ماسک هنگام عملیات نخ ریزی	
			توجهات زیست محیطی : -جمع آوری نخ های پشمی یا پنبه ای اضافی	

استاندارد آموزش

- برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش				عنوان :
	جمع	عملی	نظری		-چله کشی سجاده
	۲۵	۱۸	۷		
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط				
-میخ آهنی -الیاف مصرفی (پنبه ای پشمی) قلاب -ماسوره			۵ ۲		دانش : -نحوه چله کشی (انجام کار توسط یک نفر) -انواع شماره شانه و رابطه آن با ضخامت الیاف چله
		۱۰			مهارت : - انجام چله کشی - یکنواخت کردن کشش نخ های چله - انتقال چله ها بر روی دستگاه سجاده بافی - ایجاد تراکم با استفاده از نمرات مختلف شانه (تناسب شانه با ضخامت الیاف) - محاسبه مترآژ چله با توجه به تعداد سجاده بافته شده بر یک دستگاه
		۲			نگرش : -دقت و سرعت عمل در چله کشی جهت افزایش بهره وری -انتخاب الیاف مصرفی مرغوب
					ایمنی و بهداشت : -استفاده از ماسک هنگام چله کشی
					توجهات زیست محیطی : -جمع آوری نخ های پشمی یا پنبه ای اضافی

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان : - راه اندازی دستگاه سجاده بافی
	جمع	عملی	نظری	
	۲۰	۱۷	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-دستگاه سجاده بافی -قلاب -قیچی -ماکو -ماسوره -الیاف مصرفی (پنبه، پشم) -جعبه ابزار			۲	دانش : -اجزای تشکیل دهنده دستگاه بافت سجاده (نورد- شانه- ازارو ...)
			۱	-مسیر عبور نخ های چله در دستگاه سجاده بافی
		۵		مهارت : - عبور دادن نخ های تار از میان وردها
		۵		-عبور دادن تارها از میان شکاف شانه توسط قلاب
		۵		-نصب تارهای رد شده از ورد و شانه بر روی نورد
		۲		-تنظیم قطعات دستگاه
	نگرش : - اطمینان از عدم وجود کجی و اتصال صحیح قطعات دستگاه			
	ایمنی و بهداشت : - توجه به وجود نور کافی در محیط			
	توجهات زیست محیطی :			

استاندارد آموزش - برکگی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش				عنوان :
	جمع	عملی	نظری		- بافت سجاده
	۳۸	۳۰	۸		
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط				
-دستگاه بافت سجاده -متید -متر -ماکو -ماسوره -نخ پشمی ۵ - دو لا -قیچی تیز	۲			دانش : -ابعاد سجاده بنا بر سفارش یا کاربرد -مسیر عبور ماکو از لابلای نخ های تار - نحوه دفتین زدن - طرح های رایج سجاده (لوزی - عروسکی - لانه زنبوری - شمعی - شطرنجی - ساده) -نحوه کنترل کیفی در حین کار(رعایت یکنواختی عرض سجاده) - نحوه استفاده از ابزار مناسب برش (قیچی تیز)	
	۵			مهارت : -ایجاد طرح مورد نظربه وسیله تعویض رنگ پود -ایجاد طرح مورد نظر بوسیله تعویض پدالها -حرکت ماکو محتوی ماسوره (حرکت پود از لابلای تارها) جهت ایجاد طرح -ضربه زدن یکنواخت با دفتین -اندازه گیری دقیق کار در حین بافت (استفاده از متید) -پیچیدن سجاده بافته شده بر روی نورد -جداسازی سجاده بافته شده از دستگاه	
				نگرش : افزایش دقت و سرعت عمل بافنده در حین دفتین زدن و بافت افزایش دقت در برش نخهای تار	
				ایمنی و بهداشت : رعایت ارگونومی بدن رعایت نکات ایمنی در هنگام برش	
				توجهات زیست محیطی :	

استاندارد آموزش
- برکھی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان : پرداخت و تکمیل نهایی کار
	نظری	عملی	جمع	
	۴	۱۶	۲۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- جعبه ابزار - قفسه فلزی - الیاف مصرفی (پنبه ، پشم) - قیچی - قلاب - متر			۲	دانش : - انواع عیوب (پارگی نخ ، کجی سجاده ، اشکال در نقش) - نحوه نگهداری سجاده بافته شده - نحوه نگهداری مناسب ابزار مواد اولیه
			۱	
			۱	
		۴		مهارت : - بخار دادن و بسته بندی مناسب - انبار و نگهداری سجاده بافته شده جهت جلوگیری از بید خوردگی - تعویض ابزار ناسالم و گره زدن نخ پاره شده جهت رفع پارگی نخ - دفتین زدن یکنواخت و تنظیم دستگاه جهت برطرف کردن کجی کار - شکافتن و بافت مجدد جهت رفع اشکال در نقش
		۳		
		۳		
		۳		
		۳		
				نگرش : -
				ایمنی و بهداشت : -
			توجهات زیست محیطی : نگهداری قطعات و ابزار مستعمل در مکانی مناسب	

– برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	دستگاه سجاده بافی	۲ یا ۴ وردی فلزی یا چوبی	۵	
۲	دستگاه ماسوره پیچ	فلزی یا چوبی	۵	
۳	جعبه کمک‌های اولیه	سری کامل	۱	
۴	کپسول آتش نشانی	۶ کیلویی پودر خشک	۱	
۵	تهویه	-	۱	
۶	تخته وایت برد	۱۰۰×۷۰ سانتیمتر	۱	
۷	جعبه ابزار	سری کامل	۵	
۸	قفسه فلزی			

توجه :

– تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

– برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	نخ چله (پشم یا پنبه)	پشم شماره ۵ و سه لا	۱۰۰۰ تا ۱۲۰۵	بسته به چله پشم یا پنبه
۲	نخ پود (پشم)	شماره ۵ و دو لا	۲۰۰۰ تا ۴۵۰۰ گرم	برای هر کارگاه
۳	ماژیک وایت برد	قرمز و آبی	از هر کدام ۲ عدد	گرم برای هر سجاده
۴	تخته پاک کن		۱	برای هر کارگاه

توجه :

– مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود .

– برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	قیچی	پلاستیکی یا پارچه ای	۱	
۲	متر		۱	
۳	ماسوره		۵۰	
۴	قلاب		۱	
۵	میخ	آهنی	۲۰	

توجه :

– ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .

– منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	فرهنگ جامع فرش ایران	احمد دانشگر	---	۱۳۷۲	تهران	علامه طباطبایی
۲	بختیاری ها، بافته ها و نقوش	فرحناز قاضیانی	---	۱۳۷۶	تهران	سازمان میراث فرهنگی کشور
۳	صنایع دستی کهن ایران	هانس ای. وولف	سیروس ابراهیم زاده	۱۳۷۲	تهران	انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی (سهامی عام)
۴	فرشنامه ایران	حسن آذرباد-فضل الله	---	۱۳۹۰	تهران	موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی (پژوهشگاه)
5	کتاب جامع صنایع دستی ایران	حشمتی رضوی فاطمه عرفانی	-			معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی

– سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	سال نشر	مؤلف / مؤلفین	مترجم / مترجمین	محل نشر	ناشر	توضیحات
۱	جزوه تهیه شده توسط مربی						

فهرست سایت های قابل استفاده در آموزش استاندارد

ردیف	عنوان
۱	www.iqna.ir/fa/photos